

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). **Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень. Головний редактор** В. Горовий, д-р іст. наук, професор, заступник гендиректора НБУВ. **Редакційна колегія:** Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. **Бюлетень підготували:** О. Ворошилов, І. Соколова. **Адреса редакції:** НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524–25–48, (044) 525–61–03. E-mail: siaz@pochta.ru, www.nbuv.gov.ua/siaz.htm. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження із СІАЗ: siaz@pochta.ru**

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

**№ 71
(19 вересня 2013 р.)**

ЗМІСТ

У ЦЕНТРІ УВАГИ	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	3
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА.....	20
ВИКОНАВЧА ВЛАДА	26
ПОЛІТИКА	31
ЕКОНОМІКА.....	35
ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ	37

КИЇВ 2013

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Зустріч Президента України В. Януковича з Прем'єр-міністром М. Азаровим

Під час зустрічі, яка відбулася 18 вересня, співрозмовники обговорили перспективи підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом під час саміту Східного партнерства.

«Сьогодні головним питанням був, звісно, розгляд урядом проекту Угоди, яку ми маємо наміри підписати у Вільнюсі, про асоціацію з Європейським Союзом. Президента цікавили можливі ризики і те, як уряд планує запобігти цим ризикам. Ми цю тему досить детально обговорили», – повідомив М. Азаров після зустрічі.

Також, за його словами, обговорювалася тема співпраці України з Митним союзом і Російською Федерацією. «Наші відносини з Митним союзом, з Росією, і які кроки зараз здійснюються, які плани в нас для того, щоб врегулювати ті питання, які виникли на цьому етапі», – сказав Прем'єр-міністр.

Під час зустрічі також обговорювалися питання функціонування промислового комплексу й народного господарства країни, результати їхньої роботи за вісім місяців поточного року. Ішлося також про плани уряду щодо підтримки економічної стабільності та створення умов для подальшого розвитку економіки (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>). – 2013. – 18.09*).

Кабінет Міністрів України схвалив проект Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом

На засіданні 18 вересня уряд одноголосно схвалив проект Угоди про асоціацію Україна – ЄС. Про це повідомив на брифінгу в Будинку уряду голова представництва Європейського Союзу в Україні Я. Томбінські.

За його словами, надзвичайно приємно, що документ був схвалений одноголосно. «Я не бачу причин для зриву підписання Угоди про асоціацію з боку Європейського Союзу, особливо після сьогоднішнього рішення України», – повідомив Я. Томбінські.

Він підкреслив, що це «дуже важливий і рішучий крок українського уряду» й додав, що тепер слід щоденно наполегливо працювати, щоб реалізувати заплановані кроки (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.09*).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

С. Горвая, науч. сотр. ФПУ НБУВ, канд. наук по соц. коммуникациям

Соглашение об ассоциации с ЕС в борьбе альтернативных подходов...

Правительство Украины одобрило на своем заседании проект Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом. С подписанием Соглашения правительство создает условия для последовательного движения к европейскому качеству жизни, заявил в этой связи Премьер-министр Н. Азаров.

Текст проекта Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом был опубликован на сайте Кабмина в августе. Документ насчитывает 236 страниц. Проект документа, включающего всеохватывающую зону свободной торговли с ЕС, состоит из семи разделов и 486 статей, ряд из которых посвящен деятельности медиа, защите персональных данных, защите интеллектуальной собственности и т. д.

Согласно проекту Соглашения, целями ассоциации являются: содействие постепенному сближению сторон, углубление участия Украины в политике, программах и агентствах ЕС, введение условий для усиленных экономических и торговых отношений, которые будут вести к постепенной интеграции Украины во внутренний рынок ЕС, в том числе благодаря созданию углубленной и всеобъемлющей зоны свободной торговли, углубление сотрудничества в сфере безопасности с целью обеспечения верховенства права и уважения к правам человека и основных свобод.

В соответствии с рядом приложений к проекту Соглашения, Украина также обязуется адаптировать отечественное законодательство с указанием конкретных терминов (<http://expert.org.ua/statias/?st=2&id=109150>, 18.09.2013).

После рассмотрения проекта Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом на заседании правительства документ будет передан для подписания Президенту Украины В. Януковичу.

Глава Министерства иностранных дел Украины Л. Кожара считает, что подписание украинским государством Соглашения об ассоциации с Евросоюзом обезопасит восточную Европу и в будущем улучшит отношения между Украиной, ЕС и Россией. По словам главы внешнеполитического ведомства, Евросоюз и Россия часто заявляли о своих намерениях создать единое экономическое пространство между Атлантическим и Тихим океанами, которые остаются актуальными и сегодня. Он отметил, что сближение Украины и ЕС никак не противоречит таким планам России. «Сближение Украины с ЕС на основе Соглашения об ассоциации никак не противоречит таким намерениям, а, наоборот, может сыграть роль стимулов для ускорения их реализации», – сказал глава Министерства иностранных

дел Украины (<http://nbnews.com.ua/ru/news/99788>, 17.09.2013).

Директор департамента информационной политики Министерства иностранных дел Украины Е. Перебийнис также сообщил о том, что украинская диаспора и иностранные бизнес-структуры выступают в поддержку подписания Соглашения об ассоциации Украины с Европейским Союзом. «Нам известно, что организации заграничных украинцев обращаются с письмами и заявлениями в адрес европейских структур, депутатов Европарламента, глав государств, руководителей правительств, министров иностранных дел стран их проживания относительно поддержки подписания Соглашения», – сказал Е. Перебийнис.

Он сообщил, что, по состоянию на сегодняшний день, соответствующие обращения были направлены украинскими гражданами Австрии, Греции, Дании, Испании, Италии, Литвы, Польши, Португалии, Словакии, Словении, США, Венгрии, Франции, Хорватии и Швеции.

Е. Перебийнис добавил, что, кроме этого, бизнес-ассоциации европейских стран, а также отдельные компании и их объединения уже отправили ряд аналогичных обращений в европейские структуры. В частности, по его словам, на сегодня семь таких обращений уже направлено в Италию, по три обращения – в Греции и Испании, а также Румынии, Словении, Словакии, Венгрии, Дании, Португалии, Ирландии, Кипре и Литве (<http://rian.com.ua/politics/20130917/338557314.html>, 17.09.2013).

При этом в украинской политике существуют и другие мнения. Так, 17 сентября, выступая с трибуны Верховной Рады, лидер КПУ П. Симоненко заявил, что после подписания Соглашения об ассоциации с Евросоюзом в Украине ничего не изменится. «Люди должны знать, что подписание Соглашения об ассоциации с ЕС не предоставит гражданам Украины права свободного передвижения по Европе. Не откроет ассоциация и европейский рынок для отечественных товаров, поскольку большинство из них не сертифицированы и не будут сертифицированы Евросоюзом. Все, что от нас требуется ЕС, – это наши природные богатства, бесправная, дешевая и униженная рабочая сила», – подчеркнул П. Симоненко.

Лидер коммунистов также отметил, что «ассоциация с ЕС предусматривает открытие нашего внутреннего рынка для более мощных европейских производителей... Кроме того, мы получим следующие тарифные барьеры на границе с Беларусью, Россией и Казахстаном, которые сделают украинские товары неконкурентоспособными в странах Таможенного союза». По его словам, после подписания Соглашения об ассоциации с ЕС под угрозой закрытия окажутся десятки тысяч отечественных предприятий. При этом, отметил П. Симоненко, подавляющее большинство из них – это государственные предприятия и предприятия малого и среднего бизнеса. Без работы останутся сотни тысяч людей (http://frazua.com.ua/news/17.09.13/176219/simonenko_posle_podpisaniya_soglasheniya_ob_associacii_s_es_v_ukraine_nichego_ne_izmenitsya_k_luchshemu.html, 17.09.2013).

Также 18 сентября перед зданием Верховной Рады АР Крым проходил

митинг сторонников партии «Русское единство» в связи с подготовкой к подписанию Соглашения об ассоциации Украины с ЕС.

Участники митинга, которых, по данным правоохранителей, насчитывалось около 600 человек, держали в руках флаги с партийной символикой и выкрикивали лозунги «За Таможенный союз», «Не дадим поссорить Украину и Россию», «Одна вера, одна земля, одна история, один народ». Участники митинга постоянно скандировали «Таможенный союз!», «Мы одной крови, мы братья-славяне».

По мнению участников митинга, подготовка к подписанию в Вильнюсе Соглашения Украина – ЕС не отвечает интересам значительной части граждан страны и противоречит историческим традициям украинской государственности. «Я считаю, что в данном случае крымчане могут изменить точку зрения, в том числе главы государства, совместно на территории Таможенного союза мы сможем построить будущее наше и наших детей», – заявил лидер партии «Русское единство» С. Аксенов (<http://sud.ua/news/2013/09/18/54645-krimchane-organizovali-massovij-protest-protiv-soglasheniya-ob-assotsiatsii-mezhdy-ykrainoj-i-es>, 18.09.2013).

По итогам митинга его участники приняли резолюцию, в которой выступают против вступления Украины в ЕС. «Соглашение об ассоциации с ЕС может стать серьезным барьером, который разделяет Украину и Россию. Сегодня граждане Украины, которые имеют тесные родственные, экономические и культурные связи с Россией, имеют право въезда и пребывания на ее территории», – говорится в резолюции.

В то же время в странах ЕС педалируется другая позиция. Так, по словам главы представительства ЕС в Украине Я. Томбински, сегодня нет оснований для возможного срыва подписания Соглашения об ассоциации как со стороны Европейского Союза, так и Украины на саммите в Вильнюсе. «Я такой опасности не вижу со стороны Европейского Союза, не вижу также после сегодняшнего решения со стороны Украины. Нам не нужно говорить о каком-то катастрофическом сценарии, надо каждый день работать, чтобы позитивный сценарий осуществлялся», – сказал Я. Томбински (<http://news.finance.ua/ru/~1/0/all/2013/09/18/309250>, 18.09.2013).

Министр по делам Европы Министерства иностранных дел Великобритании Д. Лидингтон утверждает, что Европейский Союз не будет препятствовать связям Украины с Россией. Он также отметил, что Украина имеет возможность стать партнером ЕС «растущего влияния и значения». Д. Лидингтон предостерег, что в случае подписания Соглашения об ассоциации с ЕС изменения в Украине произойдут не сразу, но он уверен, что это обязательно произойдет.

При этом Великобритания отрицает, что требования, которые Украине необходимо выполнить для подписания Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом, являются навязыванием чужих ценностей и излишне жесткими стандартами. Д. Лидингтон подчеркнул, что правила в экономике, которые построились благодаря интеграции с ЕС, Польше и Словакии помогли стать динамичными и все больше благополучными странами.

Британский министр выразил уверенность, что если Украина проведет реформы, которые внедрили страны-соседи, сократив коррупцию и бюрократию, снизив давление на малый и средний бизнес, то будущее у страны будет хорошее.

По его данным, в результате более тесной интеграции с ЕС уровень жизни в Украине в долгосрочной перспективе может возрасти на 11 %, поскольку украинские компании смогут на равных торговать с европейскими коллегами, а в страну будет поступать больше прямых инвестиций, что позволит создавать новые рабочие места и внедрять современные технологии (<http://podrobnosti.ua/power/2013/09/17/930608.html>, 17.09.2013).

Следует напомнить, что в минувший четверг Европарламент принял резолюцию, суть которой заключается в осуждении вмешательства России во внутренние дела соседей. Европарламентарии, в частности, призвали Москву уважать право восточных соседей ЕС заключать соглашения об ассоциации с Евросоюзом, воздержаться от давления на них (например, через торговые санкции), чтобы отговорить от подписания соглашений с ЕС в ноябре в Вильнюсе.

В то же время обращает на себя внимание заявление советника президента Российской Федерации по вопросам Таможенного союза и отношениям с Украиной С. Глазьева, который сообщил, что в России не намерены реагировать на резолюцию Европарламента. Само заявление не считают взвешенным и серьезным. Советник В. Путина подтвердил, что Украину в одностороннем порядке исключат из зоны свободной торговли СНГ сразу после подписания Соглашения об ассоциации с ЕС.

Относительно сотрудничества с Украиной С. Глазьев подчеркнул: «Сотрудничество всегда было, есть и будет. Вопрос в том, на каких условиях. Сегодня мы сотрудничаем с Украиной как со стратегическим партнером и не взимаем пошлин во взаимной торговле, а после подписания Соглашения условия сотрудничества кардинально изменятся. Оно сузится и станет менее глубоким и эффективным. Сама Украина потеряет возможность формировать условия этого сотрудничества, потому что любые вопросы по торгово-экономическим взаимоотношениям с Украиной мы вынуждены будем оговаривать с Брюсселем. Вот и все. Украина сама себя загоняет в такую ситуацию, когда не сможет с нами сотрудничать как самостоятельное государство. Потому что большая часть торговых вопросов будет отдана под юрисдикцию ЕС и под контроль надзорного наднационального органа, который получит возможность ветировать, точнее, запрещать Украине любые особые отношения с РФ» (<http://vesti.ua/politika/16990-rossija-ne-sobiraetsja-delat-ukraine-poblazhki>, 14.09.2013).

Обращают на себя внимание слова немецкого политолога, старшего советника президента Германо-российской внешнеторговой палаты А. Рапа, которые, вразрез с заявлениями представителей ЕС, подчеркивают, что Евросоюз, так же как и Россия, ставит Украину перед выбором: или страна идет в ЕС, или в Таможенный союз. «К сожалению, украинская политика оказалась в статусе объекта, а не субъекта отношений, когда судьбу Украины

пытаются решать, с одной стороны, страны Европейского Союза, а с другой – жестко Россия. И мне кажется, что самый разумный подход был бы в ассоциации и с ЕС, и с Россией», – сказал А. Пар (<http://www.rupor.info/news-politika/2013/09/17/posle-podpisaniya-associacii-s-es-yanukovich-zabud>, 17.09.2013).

По прогнозам эксперта, Украина после подписания Соглашения об ассоциации с ЕС будет очень медленно выполнять прописанные в нем условия. «Украина хочет подписать Соглашение об ассоциации с ЕС, но потом будет выполнять все прописанные условия достаточно медленно. Это будет делаться для того, чтобы создать новые условия отношений на постсоветском пространстве. Думаю, для украинского руководства сейчас не приоритетно идти в Европейский Союз. Приоритет есть в другом: подписать Соглашение об ассоциации с ЕС, положить его в сундук, конечно, исполнять потому, что это выгодно Украине. Но в то же самое время будут приложены большие усилия украинской дипломатии для того, чтобы не потерять связи с восточными соседями. Украина будет пытаться усидеть на двух стульях, другого выхода для Украины я не вижу», – сказал А. Пар.

Директор компании «Аналитическая группа Da Vinci AG» А. Баронин, комментируя резолюцию Европарламента, в которой сказано о немедленном создании ЗСТ после подписания Соглашения об ассоциации, отметил: «Сложно давать какие-то прогнозы о конкретных сроках создания ЗСТ. Нужно понимать, что ЕС – это очень бюрократизированная структура, поэтому я не говорил бы о “немедленном” создании ЗСТ, но этот процесс может быть ускорен, и режим свободной торговли будет введен через четыре-шесть месяцев после подписания Соглашения об ассоциации».

Тем не менее, эксперт подчеркнул, что украинские производители получают хороший шанс увеличить поставки в ЕС, но это будет возможно только для тех предприятий, которые перешли на стандарты, соответствующие требованиям Евросоюза.

По мнению А. Баронина, расширение украинского экспорта на рынки ЕС будет длительным процессом. В то же время, если Россия продолжит политику торговых ограничений относительно украинского экспорта, Украина сможет оперативно найти альтернативные регионы для сбыта. «Если говорить о возможности именно оперативного переориентирования украинского экспорта с рынков России и стран ТС, то наиболее реалистично выглядит возможность освоения рынков стран Ближнего Востока, Северной Африки, Азиатского региона и т. д. Вхождение на рынок ЕС, даже в случае создания ЗСТ, будет более длительным процессом», – полагает руководитель Da Vinci AG.

Европейский Союз может упростить доступ украинских товаров на свой рынок в том случае, если Россия и далее будет блокировать их поставки на свой рынок. Таким образом Европа окажет Украине не только политическую, но и реальную экономическую поддержку, заявил депутат Европарламента от Польши, экс-президент Европарламента Я. Сариуш-Вольский.

В то же время евродепутат выразил удивление позицией России относительно евроинтеграционных намерений Украины. Политик уверен, что экономический рост Украины, как следствие ее сближения с ЕС, станет стимулом для роста экономики и самой России (<http://gigamir.net/news/economy/pub267091#info-block>, 13.09.2013).

Президент Центра рыночных реформ В. Лановой, комментируя ситуацию, высказал мнение о том, что подписание Украиной Соглашения об ассоциации с Евросоюзом – это морально-политическое фиаско России. Российская власть не сможет объяснить народу отказ Украины от содружества. «Зачем России в этом Таможенном союзе Украина? Это ничего не даст. Также в этом нет экономического успеха и потребности. Россия все равно торгует с Китаем, Европой значительно больше и по газу, и по нефти. Настоящая цель – показать россиянину, что мы снова сильные, империя и под нами другие страны. Если Украина будет иметь определенные успехи, то российские власти будут это замалчивать. Россия не может идти в Европу, а нас отпускать тоже не хотят. Хотят, чтобы Европа пришла к ним, была к ним ближе и будто Россия в центре мира», – рассказал В. Лановой.

По его словам, присоединение Украины к Таможенному союзу и отказ от Евросоюза невозможно с юридической точки зрения. «У нас совсем другие подходы к таможенному регулированию внешней торговли. Украина практически свободно вывозит товары, не имеет таможенных пошлин, кроме кожи и металлолома. Россия же при вывозе товаров облагается пошлиной от 60 позиций. Нам предлагают войти с ними в общее торгово-экономическое пространство и установить при вывозе товаров с нашей территории за пределы Таможенного союза также 110 видов пошлины. Думаю, это для нас неприемлемо, потому что мы и так почти ничего не продаем за рубежом. Нам предлагают жить в русском пространстве. Покупать их автомобили, поступающие без пошлины. Напоминает то, как было в Польше, Чехословакии, Венгрии в советское время. Якобы свободные страны, но в экономическом, валютном и финансовом плане подчинены Москве», – добавил он (http://gazeta.ua/ru/articles/politics/_ekspert-nazval-podpisanie-ukrainoj-soglasheniya-ob-associacii-s-es-politicheskim/515414, 9.09.2013).

Обращает на себя также внимание возможное подписание Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом с позиции грядущих выборов. Так, по данным социологического опроса Фонда «Демократические инициативы» и Центра им. А. Разумкова, который был проведен в мае этого года, часть избирателей В. Януковича разочаруются, если в ноябре будет подписано Соглашение об ассоциации с Европейским Союзом. Так, на Востоке Украины вступление государства в Евросоюз поддержали только 20 % жителей, а в Таможенный союз – 50 %.

По мнению директора Фонда «Демократические инициативы» И. Бекешкиной, власти рискуют. Подписав данное Соглашение, В. Янукович потеряет тех избирателей, которые ориентированы на сближение Украины с Россией и интеграцию в Таможенный союз, считает она.

По словам политтехнолога Т. Березовца, «В. Янукович предстал в

образе лидера с неплохими месседжами. После саммита в Вильнюсе В. Янукович продолжит оттачивать образ спокойного и взвешенного европейского лидера», – добавил он (<http://nv-news.com/index.php?nma=news&fla=stat&nums=4910>, 14.09.2013).

Однако, по мнению эксперта, новый образ Президента не понравится пророссийски настроенному электорату Востока и Юга страны. В феврале 2010 г. во втором туре президентских выборов в восточных областях В. Янукович набрал от 71 до 90 % голосов, а в южных – от 60 до 78 % голосов избирателей. Согласно результатам опроса, проведенного Киевским международным институтом социологии в мае этого года, проголосовать за нынешнего Президента были готовы 26 % украинцев – на Востоке Украины и 21 % – на Юге страны.

По мнению исследователей, рейтинг Президента упал из-за того, что за три года президентства В. Янукович испортил отношения с Российской Федерацией, не сделал вторым государственным русским язык и не договорился о снижении цены на газ.

А. Золотарев, консультирующий Коммунистическую партию, прогнозирует, что электоральные потери В. Януковича на Юге и Востоке Украины достигнут 6–7 %. При этом, возможно, нынешний Президент будет добирать недостающие голоса за счет избирателей в Центре и на Западе Украины.

Таким образом, в процессе ужесточающейся дискуссии относительно ассоциированного членства в ЕС практически не возникают положительные факторы, политические и экономические дивиденды, связанные с конкретными шагами по активизации курса евроинтеграции. В то же время многие эксперты говорят о возможных негативах, ожидающих Украину на этом пути – от очень медленных трансформаций до серьезных проблем в экономических отношениях с соседями.

С. Кулицький, старш. наук. співроб. СІАЗ НБУВ, канд. екон. наук

Розвиток української економіки та проблеми наповнення доходної частини державного бюджету у 2013–2014 роках (Закінчення. Початок у попередньому номері)

2. Проблеми наповнення доходної частини державного бюджету у 2013–2014 рр.

Ускладнення економічної ситуації в Україні протягом другої половини 2012 – першої половини 2013 рр. позначилось і на бюджетному процесі, створивши, таким чином, певні проблеми з наповненням доходної частини Державного бюджету на 2013 р. і посприявши зростанню його дефіциту. Зокрема, за повідомленням Міністерства фінансів України, дефіцит державного бюджету за перше півріччя 2013 р. становив 22,745 млрд грн.

Причому, як наголошується в ЗМІ, дефіцит державного бюджету за аналогічний період минулого року становив 6,707 млрд грн. Таким чином, значення цього показника збільшилося в 3,4 раза. А за підсумками січня – липня 2013 р. дефіцит держбюджету становив 30,27 млрд грн, що в 1,8 раза більше від дефіциту бюджету за підсумками аналогічного періоду минулого року. При цьому дефіцит загального фонду держбюджету за цей же період становив 31,4 млрд грн, тоді як у цілому на рік проектом основного кошторису держави передбачено дефіцит в сумі 44,5 млрд грн. Симптоматично, що прискореному збільшенню дефіциту державного бюджету цього року сприяли більш високі темпи зростання його видатків у порівнянні з доходами. Причому, згідно з одними експертними оцінками, з урахуванням негативної динаміки українського ВВП, підсумковий дефіцит державного бюджету за 2013 р. має всі шанси перевищити торішній рекорд у 53,4 млрд грн. Згідно ж з іншими – до кінця 2013 р. касовий дефіцит бюджету України зросте на 4,7 % до 70 млрд грн. У тому числі в другій половині року потреба в дофінансуванні бюджету становитиме близько 40 млрд грн. А у Держказначействі тим часом фіксують зростання надходжень до Загального фонду держбюджету, хоча темпи цього зростання з кожним місяцем меншають. Якщо у I кварталі цього року приріст фінансових надходжень становив 9,1 (у розрахунку рік до року), то за чотири місяці – це 5,5 %, за п'ять – 2,4 %, а за підсумками першого півріччя – лише 0,8 %. Оглядачі ЗМІ наголошують, що хоча цього року доходи державного бюджету й зростають порівняно з відповідними періодами минулого року, але темпи цього зростання нижчі від планових. Щоправда, офіційні дані показують, що на початку другої половини цього року темпи зростання надходжень до державного бюджету України зросли. Утім, поки не зрозуміло, чи матиме в подальшому ця тенденція зростання бюджетних доходів усталений характер.

Ситуація з виконанням державного бюджету постійно перебуває в центрі уваги відповідних владних структур. Зокрема, деякі ЗМІ цитують лист за підписом першого заступника глави Адміністрації Президента України І. Акімової, у якому підкреслюється, що «підсумки січня – липня 2013 р. свідчать, що напруженість ситуації в бюджетній сфері зростає». При цьому зазначається, що загалом за сім місяців поточного року доходи Загального фонду держбюджету на 354,9 млн грн, або на 0,2 %, «відстали» від запланованого на цей період обсягу надходжень. При цьому обсяг податкових надходжень не дотягнув до плану на 3,2 млрд грн, тоді як Національний банк перерахував до держбюджету 12,5 млрд грн (на 4 млрд більше від запланованого на цей період обсягу) (*Дзеркало тижня. – 2013. – № 31. – С. 1, 7*).

Також доволі багато незалежних експертів прогнозує за підсумками найближчих місяців значне відставання доходів від рівнів, закладених у поточній версії державного бюджету. На думку деякого з них, враховуючи нинішню економічну ситуацію в країні, існує цілком реальна загроза невиконання річних планів надходжень до бюджету з податку на прибуток підприємств і з податку на додану вартість (ПДВ). При цьому, наприклад,

директор департаменту податкової політики і моніторингу Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень А. Рудик передумовою для прогнозованого скорочення бюджетних доходів порівняно з аналогічним торішнім періодом, крім фактора охолодження вітчизняної економіки (зниження обсягів виробництва та експорту-імпорту країни тощо), називає й зниження ставки податку на прибуток.

Оглядачі ЗМІ також наголошують, що хоча «випереджальне відставання» імпорту позитивно позначається на платіжному балансі, утім відповідні митні збори до державної скарбниці за сім місяців нинішнього року порівняно з аналогічним торішнім періодом зменшилися на 3,5 %. До цього слід додати, що скорочення обсягів поставок імпортних товарів в Україну зробило свій внесок і в недоотримання бюджетом відповідних надходжень із ПДВ. Адже, як демонструють соціологічні дослідження, попри цьогорічне зростання обсягів роздрібного товарообороту в Україні, схильність значних верств населення до збільшення витрат на споживання і здійснення великих покупок вельми невисока. І саме це є першопричиною значного скорочення імпорту споживчих товарів, а отже, і відповідних надходжень бюджету від ПДВ. Звичайно, як показує вітчизняний досвід, наприкінці року обсяги купівлі споживчих імпортних товарів в Україні найімовірніше зростатимуть. Однак, враховуючи тенденції розвитку вітчизняної економіки, що склалися, навряд чи до кінця поточного року ситуація в цьому плані радикально поліпшиться. Тому, мабуть, не варто розраховувати на істотне зростання надходжень до державного бюджету за рахунок митних зборів і ПДВ з імпортних товарів.

Тим часом звіти Міністерства доходів і зборів говорять про його доволі продуктивну діяльність. Зокрема, за даними цього відомства, до зведеного бюджету в першій половині цього року надійшло платежів на суму близько 204 млрд грн, що на 1,7 млрд грн перевищує показники відповідного періоду попереднього року. З них державний бюджет одержав 160,9 млрд грн, а місцеві бюджети – 43,5 млрд грн. За інформацією Міністерства доходів і зборів, у цей період більша частина надходжень зведеного бюджету була отримана від податку на додану вартість – 61,4 млрд грн. Податку на прибуток підприємств сплачено 30,8 млрд грн, акцизного податку зі зроблених в Україні підакцизних товарів (продукції) – 14,7 млрд грн, надходження від ввізного мита становили 6,2 млрд грн. При цьому в розрізі основних платежів приріст забезпечений за податком на прибуток на 6,4 % порівняно з аналогічним періодом 2012 р., або на 1,8 млрд грн більше. Додаткові надходження з ПДВ зі зроблених в Україні товарів становили 2,7 млрд грн, що більше на 6,7 % порівняно з першим півріччям 2012 р., акцизного податку – відповідно 2,4 млрд грн (на 20,9 %). На початку другого півріччя 2013 р. процес зростання податкових і деяких інших платежів до бюджету тривав. Так, у липні поточного року платежі до бюджету по податку на прибуток і ПДВ зросли на 3,7 млрд грн і 800 млн грн відповідно порівняно з липнем минулого року.

Утім, як зазначається в деяких ЗМІ, поточна економічна динаміка не дає

змоги сподіватися на забезпечення планових надходжень до державного бюджету без збільшення тиску на легальний бізнес. Зокрема, оглядачі наголошують, що нинішня динаміка податкових надходжень, в основному, обумовлена запровадженням цього року авансового механізму сплати податку на прибуток. Експерти ж також говорять про посилення фіскального тиску на підприємства. Один з таких методів – скасування угод, що призводить до зниження видатків і донарахування податку на прибуток. Зокрема, директор департаменту Інституту бюджету й соціально-економічних досліджень А. Рудик вважає таку ситуацію з бюджетними надходженнями в середині літа нетиповою, тим більше що немає передумов для росту відрахувань на тлі зниження ВВП і прибутків підприємств. «Дві третини підприємств платять щомісяця авансові внески по податку на прибуток, інша частина, як і раніше, – щокварталу. Авансові платежі повинні бути поступовими й прогнозованими, а не різкими», – вважає він. На думку ж президента Союзу податкових консультантів Л. Рубаненка, вітчизняна економіка нині не розвивається такими темпами, щоб демонструвати такі, як сьогодні, темпи зростання податкових надходжень до державного й місцевих бюджетів.

За словами ж голови комісії з питань економічної політики Українського союзу промисловців і підприємців (УСПП) Ю. Дроговоз, податкові органи активно визнають угоди нікчемними, що в результаті призводить до донарахування податку на прибуток. «У Міністерстві доходів і зборів вважають, що всі угоди повинні бути прибутковими або хоча б відповідати рівню витрат. Порівнюючи доходи й видатки, інспектори обчислюють податковий ефект, вільно його трактуючи, і “знімають” частину витрат, – говорить вона. – Аргументи бізнесу, що такі угоди необхідні для того, щоб вижити або зберегти робочі місця, не сприймаються». Про проблему визнання договорів нікчемними або недійсними раніше також заявляли у Федерації роботодавців України. Ця проблема ускладнюється тим, що суди не мають єдиної позиції щодо правомірності дій контролюючих органів. Хоча, наприклад, за словами Л. Рубаненка, багато великих компаній, які оскаржували дії податківців, вигравали суди. При цьому зростання надходжень по ПДВ Ю. Дроговоз пояснює поліпшенням адміністрування цього податку.

Спроби податківців збільшити рівень сплати податку на прибуток підприємств (за сім місяців поточного року надходження від адміністрування цього податку зросли на 19 %) перебувають на грані можливого, упевнені в УСПП. Щоб збільшити ці надходження або зберегти їх на нинішньому рівні, Міністерство доходів і зборів, мабуть, використовуватиме механізми визначення звичайної ціни в рамках закону про трансферне ціноутворення, який нещодавно набрав чинності. Проте навіть за цих умов недобір коштів до держбюджету за підсумками 2013 р., за прогнозом А. Рудика, може становити 15 млрд грн.

Екс-міністр фінансів в уряді Ю. Тимошенко, а нині – народний депутат від партії УДАР, відомий економіст В. Пинзеник вважає, що «згідно з

тенденціями, які спостерігаються нині, недобір (бюджету. – Ред.) може сягнути дуже серйозної цифри – 35–40 млрд грн». При цьому, за його словами, ідеться про «невиконання плану доходів. Він уже не виконується, тому що в ньому закладено зростання надходжень майже на 12 %. А фактичні доходи за вісім місяців – «мінус» 0,4 %. Тому до запланованої на поточний рік цифри 50 млрд треба додати цифру невиконання бюджету, яка плаває, бо ситуація міняється. Це – ще до 40 млрд грн. Плюс наприкінці минулої сесії депутати ухвалили кілька змін до закону про бюджет, який збільшує видатки на кілька мільярдів. Із повідомлень у пресі ми дізнаємося, що те саме зробити має наміри уряд – збільшити видатки на НАК «Нафтогаз» з держбюджету на 11 млрд грн. І плюс виступ Президента, у якому він передбачає зміни до бюджету для реалізації, за рахунок невідомо яких коштів, своїх соціальних ініціатив. Тому я й виходжу на цифру, яка може бути ще песимістичнішою. За моїми оцінками, загалом дефіцит може бути більшим, ніж 100 млрд грн. І це не враховуючи проблеми, пов'язаної з державними гарантіями, які де-юре нібито не є державним боргом, але де-факто ними стають».

Звичайно, декому оцінки В. Пинзеника можуть видатися занадто вже песимістичними, якщо не сказати – апокаліпсичними. Утім, огляд повідомлень ЗМІ демонструє, що подібні (хоча й з іншими параметрами) песимістичні оцінки ситуації з наповненням доходної частини державного бюджету нинішнього року подаються й багатьма іншими експертами, причому далеко не завжди пов'язаними з опозиційним табором. Зокрема, згідно з оцінкою аналітика інвестиційної компанії Concorde Capital О. Парашія, за підсумками 2013 р. касовий дефіцит державних фінансів (з урахуванням потреб «Нафтогазу України») становитиме 70 млрд грн, або 4,7 % ВВП. У тому числі в другій половині цього року потреба в дофінансуванні державного бюджету становитиме близько 40 млрд грн.

Та й аналіз офіційної статистики показує, що, на жаль, такі доволі песимістичні оцінки мають під собою вагомі підстави. Так, відповідно до ряду експертних прогнозів, за результатами року дефіцит держфінансів (з урахуванням дефіциту НАК «Нафтогаз України» і Пенсійного фонду) може становити близько 4–6 % ВВП (при запланованих 3,5 %).

До наведеного вище слід додати, що вельми складна ситуація з формуванням доходів державного й зведеного бюджетів проглядається і на наступний рік. За таких обставин у ЗМІ доволі широко обговорюються перспективи різних каналів і механізмів наповнення доходної частини зазначених бюджетів у 2013–2014 рр. Причому, за великим рахунком, на нинішньому етапі проблема полягає не стільки в ефективності діяльності відомств, відповідальних за наповнення доходної частини державного бюджету (що сама по собі заслуговує на спеціальне дослідження), скільки в питанні невідповідності складених минулого року бюджетних планів сьогоdnішнім економічним і соціально-політичним реаліям і шляхи виправлення цієї ситуації. В експертному середовищі висловлюються різні думки стосовно того, як діюча українська влада боротиметься зі зростанням

дефіциту державного бюджету нинішнього року. Зокрема, оглядачі деяких ЗМІ наголошують, що «перед тим, як парламентарі пішли у відпустки, уряду вдалося провести через парламент законопроект про трансфертне ціноутворення, який ущемляє інтереси великого бізнесу. І навіть домогтися його вступу в силу з 1 вересня ц. р. Однак імплементація цього закону може виявитися справою непростюю і нешвидкою. Отже, основні результати його впровадження, швидше за все, почнуть проявлятися вже в наступні роки». Наголошується також, що багато ініціатив, покликаних стати джерелом додаткових надходжень до бюджету, уже зареєстровані в парламенті у вигляді законопроектів, поданих народними депутатами. Зокрема, ідеться про скасування звільнення від сплати ПДВ при ввезенні на митну територію України природного газу та енергозберігаючих товарів (законопроект нардепа Кілінкарова № 2473); запровадження зниженої ставки ПДВ на лікарські засоби і вироби медичного призначення (Бахтеєва, Хомутильник, № 2475а); скасування звільнення від сплати ввізного мита при ввезенні на територію України літальних апаратів за договорами оперативного лізингу (Кілінкаров, Калетнік, № 2482а); збільшення на 4,8 % (індексація) ставок акцизного податку на пиво, алкогольні вироби, спирт етиловий і тютюнові вироби (Хомутильник, № 2876-д); посилення вимог до проведення азартних ігор (Царьов, № 2945).

Окремо стоїть ініціатива обкласти податком на нерухоме майно комерційну (нежитлову) нерухомість (за ставкою 1–2,7 % розміру мінімальної заробітної плати за 1 кв. м) – законопроект був раніше розроблений Держкомпідприємництва, але на розгляд КМУ не подавався. І, нарешті, чи не найбільша кількість палких дискусій ведеться навколо ініціатив щодо легалізації зарплат, обсяги тіньових виплат яких оцінювалися торік податківцями в 170 млрд дол. Із цією метою, крім прямих у вигляді зниження ставки єдиного соціального внеску (ЄСВ), обговорюється і значне посилення відповідальності за порушення роботодавцями й найманими працівниками законодавства про працю в частині легального працевлаштування, оформлення трудових відносин, виплати зарплати без оформлення трудових відносин тощо.

Також, на думку багатьох експертів, значного збільшення доходної частини бюджету можна було б досягти завдяки зменшенню податкових пільг. Зокрема, у ЗМІ повідомляється, що, відповідно до урядових підрахунків, загальна сума пільг становила за податком на прибуток майже 22 млрд грн і понад 88 млрд грн – за ПДВ. При цьому сума втрат податкових надходжень через існування цих пільг оцінюється в понад 15 млрд грн – за податком на прибуток і 30 млрд – за ПДВ (у 2011 – понад 40 млрд грн).

У майже половину торішніх недонадходжень ПДВ – близько 15 млрд грн – держбюджету обходиться підтримка підприємств сільськогосподарської галузі, які користуються відповідною податковою пільгою. Пункт про зміну режиму оподаткування для АПК був зафіксований у проекті меморандуму з МВФ, так наразі й не підписаного сторонами. Нині податкові пільги для агросектору знову під загрозою мінімум часткової ліквідації. Як очікується,

це має принести в скарбницю додатково від 10 до 13 млрд грн. Як пише «Дзеркало тижня», «групою урядовців і залучених експертів уже розроблено комплексний пакет пропозицій, покликаних збільшити надходження до державної скарбниці. Відповідно до оцінок ініціаторів нововведень, їхня реалізація може принести в результаті від 45 до 60 млрд грн додаткових бюджетних надходжень...

Однією з найбільш дієвих для наповнення бюджету ініціатив могло б стати посилення відповідальності як роботодавців, так і найманих працівників за нелегальне працевлаштування та виплату зарплат у конвертах. За задумом ініціаторів, відповідні заходи вже наступного року могли б принести державі додатково понад 25 млрд грн, але це – одна з найбільш соціально чутливих сфер» (Дзеркало тижня. – 2013. – № 28. – С. 2; № 31. – С. 7).

Таким чином, як в експертному середовищі, так і у вітчизняному політикумі існують, мабуть, доволі значні групи, які скептично налаштовані до масштабів поширення пільг з оподаткування в українській економіці та які вважають, що в сучасних вельми складних обставинах з метою поповнення державного бюджету було б доцільно такі пільги принаймні частково скоротити. Однак скорочення масштабів пільгового оподаткування у вітчизняній економіці вимагає внесення відповідних змін в українське законодавство. Так само потребує активної законотворчої діяльності й часу на свою реалізацію, не говорячи вже про політичну волю, і отримання додаткових доходів до бюджету, подальше (крім трансфертного ціноутворення) обмеження масштабів діяльності офшорних компаній в Україні.

Утім, перелічені вище законотворчі ініціативи, як й інші подібні законотворчі нововведення, у разі їх офіційного ухвалення й подальшої реалізації, навряд чи встигнуть значно поліпшити ситуацію з наповненням доходної частини державного бюджету у 2013 р. У кращому випадку істотний ефект від їх упровадження відчуватиметься при виконанні державного бюджету в наступному році. Для виконання ж державного бюджету цього року владі доведеться вдаватися до інших заходів для мобілізації значних сум фінансових ресурсів до державної скарбниці. Причому, найімовірніше, це більшою мірою будуть заходи адміністративного, ніж економічного характеру. Це насамперед пов'язано з тим, що результати від упровадження адміністративних заходів проявляються швидше, ніж від упровадження економічних. У нинішній соціально-політичній ситуації в Україні це – вагомий аргумент на користь перших.

До першої категорії належить, наприклад, емісія і розміщення на фінансовому ринку облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП). Це вже давно апробований нашою державою спосіб мобілізації фінансових ресурсів до державного бюджету. Специфіка нинішнього моменту полягає лише в підвищеній зацікавленості держави в більш активному використанні цього інструменту. Певною мірою інтереси держави й банків у цьому плані

збігаються: державі, як зазначалося вище, необхідно поповнити свої фінансові ресурси, а банкам – вигідно вкласти зібрані ними в клієнтів кошти. Адаже розміщення коштів у ОВДП для банкірів є, по суті, безризиковим, що особливо цінно при нинішньому дефіциті першокласних позичальників в Україні. У ЗМІ повідомляється, що за період 2012 р. – шість місяців 2013 р. обсяг внутрішніх облігацій на балансі банків зріс на 60 % – із 60,7 млрд до 97 млрд грн. «Іншими словами, банки рятують бюджет ціною знекровлення економіки», – зазначає оглядач «Коментарів» (2013. – № 34. – С. 11).

Фактичні внутрішні запозичення для покриття дефіциту державного бюджету за січень – липень 2013 р. були на 7,2 % більші від планових. Враховуючи нинішню гостру потребу в наповненні державного бюджету й здорожчання останнім часом позичкових ресурсів для України на міжнародних фінансових ринках, цілком імовірно, що держава і в найближчому майбутньому нарощуватиме емісію ОВДП з метою поповнення доходної частини свого бюджету. Питання лише в масштабах цього процесу.

Одним із джерел формування доходної частини державного бюджету є доходи від приватизації державного майна. Станом на 1 серпня від приватизації державного майна до державного бюджету було спрямовано 182,1 млн грн, що становить лише 5,5 % від плану надходження коштів із зазначеного джерела на цей період і лише 1,7 % – від річного плану. З урахуванням ситуації на ринках капіталу в Україні та у світі не варто розраховувати навіть на виконання цього річного плану приватизації державного майна, не говорячи вже про його перевиконання й перерахування додаткових коштів до державного бюджету.

Крім того, серед аналітиків також доволі поширена думка, що зростаючий дефіцит бюджету влада зможе подолати за допомогою емісії на суму 35 млрд грн. Задля цього НБУ міг би активніше проводити на ринку операції з викупу вільноконвертованої валюти, що, по суті, і означало б емісію гривні.

Серед адміністративних заходів з мобілізації додаткових фінансових надходжень до державного бюджету чільне місце, мабуть, займатимуть уже апробовані державним апаратом і розглянуті вище методи боротьби зі схемами ухиляння від оподаткування через визнання в судовому порядку нікчемними чи недійсними певних положень контрактів суб'єктів підприємництва або ж контрактів у цілому. Вестиметься також, хоча, мабуть, у менших масштабах через її підвищену соціальну чутливість, ніж ревізія контрактів, і боротьба з тіньовими зарплатами.

Попри всі складнощі соціально-економічного й організаційного характеру, не можна відкидати, урешті-решт й секвестру бюджету. Тим більше що, ще згідно з липневими повідомленнями ЗМІ, про можливість перегляду параметрів Державного бюджету на 2013 р. у бік скорочення за підсумками січня – вересня (щоправда, лише в разі появи такої потреби), повідомила директор департаменту боргової й міжнародної фінансової політики Міністерства фінансів України Г. Пахачук. Утім, саме через соціально-політичну чутливість такого заходу, особливо в контексті

наближення президентських виборів, доволі багато аналітиків й оглядачів ЗМІ сумніваються в тому, що діюча влада піде на такий крок. Висловлюється думка, що де-факто (але не де-юре) секвестр бюджету відбудеться через фактичне недофінансування певних статей бюджетних витрат. Серед таких «кандидатів» уже традиційно є будівництво й ремонт доріг, житлово-комунальне господарство. Не виключено, що постраждають ще й інші сфери. Утім, у ЗМІ доволі поширена точка зору, що влада у зв'язку з наближенням президентських виборів не піде на секвестр захищених статей бюджету, оскільки це позначиться безпосередньо на доходах доволі широких верств населення.

3. Бюджетний процес і проблеми фінансово-економічної стабільності в Україні

У ринковому (товарно-грошовому) господарстві державний бюджет є одним з найважливіших чинників розвитку національної економіки, оскільки виконує у ній важливі розподільчі й стимулюючі функції. І українська економіка в цьому плані не є виключенням. Тому зміни в бюджетному процесі, пов'язані з необхідністю наповнення його доходної частини в умовах стагнації української економіки, особливо сильно впливатимуть на її розвиток.

Вельми оперативним джерелом поповнення доходної частини державного бюджету є запозичення на ринку капіталів. Утім, останнім часом складається досить несприятлива для України ситуація для відповідних запозичень на міжнародних ринках. По-перше, у США посадовці й політики заговорили про скорочення планів емісії долара, що може призвести до його здорожчання на міжнародних фінансових ринках і певного зниження схильності інвесторів до ризику. По-друге, ситуація ускладнюється зниженням рейтингів України і функціонуючою у світових ЗМІ інформацією про загрозу дефолту нашої держави. У результаті можна очікувати, що цьогорічна «дороговизна» зовнішніх запозичень для України може зберегтися і в 2014 р. Утім, збільшення внутрішніх запозичень через механізм ОВДП з метою компенсації дефіциту зовнішніх кредитних ресурсів для державного бюджету може мати для України доволі значні наслідки.

Насамперед зростатиме не лише державний борг, а й витрати на його обслуговування, що автоматично скорочуватиме фінансові ресурси, які держава може спрямувати на розвиток вітчизняної економіки й вирішення соціальних проблем суспільства. По-друге, у разі збільшення обсягів викупу ОВДП комерційними банками для реального сектору економіки дорожчатимуть кредитні ресурси, що, у свою чергу, негативно впливатиме на ділову активність підприємств і динаміку українського ВВП. І, нарешті, у випадку надмірного викупу ОВДП Національним банком може виникнути загроза значної девальвації гривні. У результаті зростуть витрати держави на обслуговування державного боргу, який номінований у ВКВ і стане дорожчим, а збільшення вартості імпортованих енергоносіїв спричинить

зростання найгіршої форми інфляції – інфляції витрат. Її ж наслідком може стати подальше загострення соціальних проблем українського суспільства.

Утім, аналітик інвестиційної компанії Concorde Capital O. Паращій прогнозує доволі високу ймовірність зменшення попиту на валютні ОВДП з боку фінансових посередників, включаючи комерційні банки, й одночасне зростання попиту на вільноконвертовану валюту в Україні до кінця поточного року. Якщо НБУ не зможе нейтралізувати розвиток ситуації за таким негативним сценарієм, то слід очікувати доволі помітної девальвації гривні. Що автоматично призведе до зростання вартості державного боргу в гривневому еквіваленті й збільшення витрат державного бюджету на його обслуговування. Наслідком цього стануть додаткові фінансові обмеження для розвитку вітчизняної економіки в цілому.

У 2014 р. видається також вельми проблематичним одержання великих надходжень до державного бюджету від продажу державного майна. Справедливість цього припущення демонструє і перебіг приватизації у цьому році. До того ж у власності держави залишилося і не так багато привабливих активів. Та й стосовно деяких з них – наприклад, «Турбоатом», Одеський припортовий завод, деякі інші – може виникнути дилема між поточною фінансовою доцільністю приватизації таких об'єктів, з одного боку, і стратегічними питаннями розвитку вітчизняної економіки й національною безпекою України – з іншого.

Досить багатогранними можуть бути й соціально-економічні наслідки ухвалення законодавчих ініціатив у сфері оподаткування і оплати праці, що згадувалися вище. Наприклад, ліквідація пільг із ПДВ може призвести до певного зменшення попиту на деякі товари на внутрішньому ринку через зростання цін на них. Адже ПДВ – це податок, який фактично сплачують споживачі (продавці товарів у цьому випадку виступають, по суті, лише агентами зі збору цього податку). Зазначене скорочення попиту на певні товари цілком може призвести до зниження прибутків підприємств, а відтак – і до скорочення надходжень до державного бюджету від податку на прибуток. Звичайно, зазначена вище залежність економічних процесів від скасування пільг зі сплати ПДВ має імовірнісний, а не детермінований характер. Її конкретні прояви залежатимуть від впливу багатьох чинників, насамперед від еластичності попиту на товари за ціною і доходами. Зі зростанням коливань попиту залежно від ціни товарів і доходів споживачів насамперед знижуватиметься попит на дорожчі товари, а також ті товари, які можна замінити відносно дешевшими аналогами, або ж товари, у яких покупці відчують меншу нагальну потребу. Це стосується, зокрема, і сільськогосподарської продукції, продовольства й ліків. Таким чином, через певне скорочення попиту на товари у зв'язку зі зростанням цін на них при ліквідації пільг із ПДВ надходження до бюджету від сплати ПДВ за нових умов його справляння можуть виявитися меншими за очікувані.

У ЗМІ також з'явилися повідомлення про проект Міністерства фінансів щодо радикального зниження ставок ПДВ за умови одночасного запровадження податку з обороту за ставками 1 і 2 %. Ефективність такого

заходу оцінити доволі важко через відсутність відповідного практичного досвіду справляння такого податку за умов ринкової української економіки і відсутності належної емпіричної бази для розрахунків. Утім, враховуючи соціальну психологію українців, можна очікувати на певне (хоча і важко сказати, яке саме) зростання інфляції через подорожчання товарів.

Також, у разі зростання податку на прибуток при збереженні високої вартості банківських кредитів (а таке цілком імовірно, особливо якщо банки й надалі вкладатимуть значні гривневі кошти в придбання ОВДП), зменшаться інвестиційні можливості підприємств. Відтак – і база їх оподаткування у більш віддаленому майбутньому. Тобто виникає доволі типова дилема між терміновим збільшенням податкових надходжень до державного бюджету та економічним зростанням і збільшенням податкових надходжень у більш віддаленій перспективі, тобто за межами 2014 р. і навіть пізніше.

Огляд повідомлень ЗМІ демонструє, що як потужне джерело поповнення бюджетних доходів розглядається радикальне обмеження механізму тіньових зарплат у вітчизняній економіці. Однак ця проблема має глибоке не лише економічне, а й соціально-психологічне коріння. Деякі аналітики цілком обґрунтовано вважають її важливим компонентом так званого «суспільного договору». Тому, на їхню думку, посилення відповідальності як роботодавців, так і найманих працівників за нелегальне працевлаштування і виплату зарплат у конвертах «може бути ефективним (і в підсумку нормально сприйнятим у суспільстві) тільки за умови створення адекватних компенсаторних стимулів для детінізації цієї сфери економічних відносин у країні, яка супроводжуватиметься ще й адекватною інформаційно-роз'яснювальною кампанією, що заслуговує на довіру». З цим, як показує досвід цілого ряду останніх реформ, у вітчизняній владі виникають очевидні проблеми. «Та і вимогу “Доведіть, що не крадете, і тоді ми заплатимо податки” ніхто не знімав з порядку денного», – зазначає оглядач «Дзеркала тижня» (2013. – № 31. – С. 7).

Це, звичайно, не означає, що пропоновані заходи з детінізації сфери працевлаштування та оплати праці не дадуть позитивного ефекту. Просто, найімовірніше, без глибокого реформування соціально-економічних відносин в Україні боротьба з нелегальним працевлаштуванням і виплатою зарплат у конвертах є значно менш ефективною, ніж це уявляють собі її ініціатори. Тим більше що, як показує вітчизняний та іноземний досвід, соціально-психологічні настанови й стереотипи змінюються доволі повільно. Та й посилення боротьби різних політичних сил за голоси виборців з наближенням президентських виборів в Україні аж ніяк не сприяє боротьбі з усталеними соціально-психологічними настановами й стереотипами у сфері нелегального працевлаштування і виплати зарплат у конвертах. Тому й додаткові надходження держави від пропонованих заходів у сфері зайнятості можуть виявитися меншими за ті 25 млрд грн, на які очікують їхні ініціатори.

Хоча боротьба з нелегальним працевлаштуванням і виплатою зарплат у конвертах в Україні могла б виявитися більш продуктивною у разі

ефективної і публічної боротьби держави з різноманітними офшорними схемами, від яких страждає державний бюджет й українське суспільство в цілому.

Останнім часом у ЗМІ доволі багато говориться про секвестр бюджету через нестачу доходів – як офіційний, так і «неофіційний», коли просто фактично не фінансуються певні видатки. Насамперед, звичайно, ідеться про державний бюджет нинішнього року. Зауважимо, що попри певну політичну зручність «неофіційного» секвестру бюджету його далекосяжні соціально-психологічні наслідки вкрай негативні, оскільки руйнують довіру населення до інститутів влади як таких. Це, у свою чергу, істотно знижує ефективність будь-яких реформ і керування державою взагалі.

Наостанок треба наголосити, що потреба в запровадженні ряду економіко-правових новацій з метою наповнення доходної частини державного бюджету у 2013–2014 рр. виходить за межі власне цієї проблеми, у тому числі й у суто хронологічному аспекті, і тому повинна розглядатись у більш широкому контексті соціально-економічних реформ в Україні (*При підготовці роботи були використані такі джерела інформації: Державна служба статистики (<http://www.ukrstat.gov.ua>); Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво (<http://www.bank.gov.ua>); Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України (<http://www.minfin.gov.ua>); Державна казначейська служба України (<http://treasury.gov.ua>); Дзеркало тижня. – 2013. – № 28, 30–32; Інвестиційна компанія Concorde Capital (Concorde Capital Jul 29_20130730.pdf); Інвестгазета. – 2013. – № 30–31; Коментарі. – 2013. – № 34; Корреспондент.net (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 31.07; Левый берег (<http://economics.Lb.ua>). – 2013. – 13.08; Мінпром (<http://minprom.ua>). – 2013. – 13, 31.08; 1.09; Муниципальная газета (<http://mungaz.net>). – 2013. – 26.07; Україна молода (<http://www.umoloda.kiev.ua>). – 2013. – 16.08; Укррудпром (<http://www.ukrrudprom.ua>). – 2013. – 2.09; From-UA (<http://www.from-ua.com>). – 2013. – 16.08; UAINFO (<http://uainfo.org>). – 2013. – 13, 14.08; Utro.ua (<http://www.utro.ua>). – 2013. – 19.08).*

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Председатель Верховной Рады В. Рыбак объявил о выходе народного депутата И. Маркова из фракции Партии регионов. Об этом он сказал 18 сентября, открыв утреннее заседание парламента, передает корреспондент «Укринформа».

«Делаю объявление о выходе из фракции Партии регионов И. Маркова по собственному желанию», – отметил В. Рыбак.

В сессионном зале зарегистрировалось 398 народных депутатов. Спикер проинформировал, что никто из парламентариев не находится в командировках, только Т. Повалий в настоящее время в отпуске (*Четверта*

влада (<http://4vlada.net>). – 2013. – 18.09).

Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення зміни до Закону України “Про ратифікацію Європейської конвенції про спільне кінематографічне виробництво”».

Законодавчим актом визначено Державне агентство України з питань кіно компетентним органом з надання кінематографічним творам статусу продукту спільного виробництва в Україні.

Відповідний законопроект зареєстровано за № 0034 (***Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 18.09).***

Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про захист домашніх тварин».

Конвенція спрямована на забезпечення захисту домашніх тварин і гуманного поводження з ними. Документ визначає основні принципи благополуччя тварин, керівні засади їх утримання, розведення і дресирування, встановлює вікові обмеження стосовно придбання домашніх тварин, обмеження щодо їх використання у комерційних цілях, правовий режим створення і функціонування притулків для тварин, обмеження щодо використання домашніх тварин у рекламі й розважальних заходах, допустимі випадки проведення хірургічних операцій тварин і їх присипляння, заходи, які можуть застосовуватися по відношенню до безпритульних тварин, зокрема з метою зменшення кількості та винятки щодо відлову цих тварин, утримання і присипляння тощо.

Відповідний законопроект зареєстровано за № 0032 (***Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 18.09).***

Депутати Верховної Ради не підтримали введення мораторію на закриття сільських шкіл. За відповідний законопроект проголосувало лише 186 депутатів із зареєстрованих у залі 354.

Ініціатором введення мораторію виступив позафракційний депутат О. Доній.

«За» голосували опозиціонери і фракція КПУ. Партія регіонів виступила «проти».

Проект постанови пропонував ввести до кінця 2015 р. мораторій на закриття шкіл у сільській місцевості (***Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2013. – 18.09).***

Комітет Верховної Ради з питань державного будівництва та місцевого самоврядування відклав розгляд питання про призначення виборів у Києві. Про це повідомила прес-служба голови комітету Д. Жванії.

«На своєму засіданні профільний комітет одноголосно, тобто представники всіх політичних сил, проголосував за перенесення розгляду проекту постанови № 3255 «Про призначення позачергових виборів київського міського голови та депутатів Київської міської ради на 15 грудня 2013 року», – пояснив Д. Жванія. За його словами, це рішення ухвалили, бо в документі не прописано, на яких підставах мають проводитися позачергові вибори Київської міської ради.

Водночас голова комітету зазначив, що підстави для проведення позачергових виборів київського міського голови існують. «Для того щоб провести бодай якісь перевибори в Києві, потрібно для початку зареєструвати окремі постанови про перевибори міського голови й депутатів міськради, де чітко прописати аргументацію для позачергових виборів», – сказав Д. Жванія. При цьому він не виключає, що вказані постанови можуть бути проголосовані у Верховній Раді в тому разі, якщо будуть досягнуті домовленості між лідерами депутатських фракцій.

Також комітет на своєму засіданні відхилив проект постанови № 3003 про призначення позачергових виборів київського міського голови й депутатів Київради, проект постанови № 3120, яким пропонувалося призначити дату виборів на 10 листопада.

Як відомо, останній обраний київський міський голова склав свої повноваження 1 червня 2012 р.

Опозиція наполягає, що з 2 червня 2013 р., коли минув законний термін з моменту обрання, Київрада не може вважатися легітимною – необхідно провести вибори.

Конституційний Суд прийняв рішення, яким рекомендував провести чергові вибори в Києві разом з рештою місцевих виборів у країні – 31 жовтня 2015 р. (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 18.09).

Комітет з питань верховенства права та правосуддя рекомендує парламенту прийняти в другому читанні та в цілому проект закону про внесення змін до деяких законів України щодо виконання судових рішень.

На засіданні комітету зазначалося, що законопроект (реєстр. № 2399) спрямований на забезпечення повного виконання зобов'язань держави за пілотним рішенням Європейського суду з прав людини у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України».

Законопроектом пропонується внести зміни до законів України «Про виконавче провадження» і «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», якими вирішуються питання щодо поетапного погашення заборгованості за судовими рішеннями, відповідальність за виконання яких несе держава, а також узгоджуються між собою положення названих законів.

На засіданні комітету зазначалося, що запропоновані зміни надають можливість узгодження законодавства України щодо виконання судових рішень і вирішення проблемних питань невиконання рішень суду, за виконання яких відповідальність несе держава, у контексті зобов'язань

України перед європейською спільнотою і міжнародних стандартів виконавчого провадження.

Під час підготовки проекту закону до другого читання від суб'єктів права законодавчої ініціативи надійшов ряд пропозицій, які комітетом були розглянуті й деякі з них враховані.

Народні депутати пропонують ч. 2 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження» викласти в такій редакції: «Рішення про стягнення коштів з державних органів, державного й місцевих бюджетів або бюджетних установ виконуються органами, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку» (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 18.09*).

Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин рекомендує парламенту прийняти за основу законопроект про внесення змін до Закону України «Про Державний земельний кадастр» щодо скасування плати за внесення відомостей до Державного земельного кадастру та змін до них.

Проектом (реєстр. № 3061) пропонується встановити, що внесення відомостей до Державного земельного кадастру й змін до них здійснюється безоплатно.

Планується також визначити, що за надання відомостей з Державного земельного кадастру справляється плата, водночас надання відомостей з Державного земельного кадастру за зверненням Верховної Ради АР Крим, Ради міністрів АР Крим, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування здійснюється безоплатно.

Законопроект містить також норму, відповідно до якої уряд має встановлювати перелік, розміри, порядок справляння такої плати (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 18.09*).

Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму підтримує законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо забезпечення громадського порядку та безпеки до, під час та після проведення футбольних матчів).

Як зазначалося під час засідання комітету, метою законопроекту (реєстр. № 2275) є створення умов для більш ефективного забезпечення дотримання безпеки й громадського порядку в місцях проведення матчів, змагань з футболу серед команд професіональних футбольних клубів; запобігання всім формам насильства й протиправним вчинкам до, під час і після проведення футбольних матчів, у тому числі забезпечення співробітництва між державними органами, організаторами й громадськими організаціями.

Голова комітету А. Палатний наголосив, зокрема, на тому, що

«неприпустимими є випадки, коли працівники спецпідрозділів міліції реагували на безлади на стадіонах через 9–12 хв після їх початку» (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 18.09*).

Комітет у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до ст. 1 Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» щодо пенсійного забезпечення депутатів міських, селищних та сільських рад.

Під час засідання комітетом було розглянуто альтернативні законопроекти: про внесення змін до ст. 1 Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» щодо пенсійного забезпечення депутатів міських, селищних та сільських рад (реєстр. № 2366) і про внесення змін до Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» (щодо депутатів місцевих рад) (реєстр. № 2366-1).

Члени комітету зазначили, що цими законопроектами пропонується розширити коло суб'єктів права на пенсію за особливі заслуги перед Україною і з 1 січня 2014 р. надати таке право також депутатам:

– законопроект за реєстр. № 2366: усього чотирьох і більше скликань міських рад міст республіканського значення Автономної Республіки Крим в Україні; усього п'яти й більше скликань міських рад міст районного значення, селищних і сільських рад в Україні та в колишній Українській РСР;

– законопроект за реєстр. № 2366-1: усього чотирьох і більше скликань міських, селищних і сільських рад в Україні та в колишній Українській РСР та у зв'язку з цим розширити коло суб'єктів права на клопотання про призначення пенсій за особливі заслуги зазначеним категоріям осіб (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 18.09*).

Комітет з питань культури та духовності рекомендує Верховній Раді відхилити урядові зміни до законопроекту про благодійні організації. Про це у Twitter написав депутат В. Кириленко.

«Щойно завершили засідання Комітету культури по урядовому закону про благодійну діяльність (3100). Рішення одностайне: законопроект відхилити», – зазначив він.

Як відомо, законопроект № 3100, підготовлений Мін'юстом і внесений до Верховної Ради, пропонує кожні 850 грн, що спрямовуються на благодійність, завіряти в нотаріуса. Крім того, за словами благодійників, законопроект також запроваджує корупційні схеми із землею і нерухомістю на базі благодійних фондів й організацій.

Благодійники написали відкритий лист до Кабміну, Президента й депутатів з вимогою не допустити ухвалення документа, оскільки він вбиває благочинність в Україні.

Проти законопроекту виступили, зокрема, директор Українського форуму благодійників А. Гулевська-Черниш, голова опікунської ради «Охматдиту» О. Корчинська, директор Фонду Рината Ахметова «Розвиток України» А. Заболотний, директор Української біржі благодійності І. Гуцал, виконавчий директор Фонду братів Кличків А. Носенко, керівник програм Міжнародного фонду «Відродження» О. Орловський та ін.

У свою чергу, у Мін'юсті заявили, що благодійники неправильно зрозуміли запропоновані зміни. Зокрема, за словами чиновників, вимога щодо нотаріального посвідчення договорів, згідно з вказаним законопроектом, буде поширюватися лише на благодійні пожертви валютних цінностей і не стосуватиметься інших договорів, які укладаються благодійними організаціями.

Утім, в Українському форумі благодійників наполягають, що у запропонованій нормі законопроекту не вказано жодного слова про обмеженість дії цієї норми лише для іноземної валюти (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2013. – 18.09).*

В опозиції заявляють, що влада приймає умови опозиціонерів у питанні формування Рахункової палати. Про це заявив журналістам лідер фракції «Батьківщина» А. Яценюк.

«Головою Верховної Ради та керівником фракції Партії регіонів сьогодні було підтверджено, що в складі Рахункової палати буде забезпечено політичне представництво кожної фракції в парламенті. Ідеться про те, що кожна фракція матиме можливість призначити по одному кандидату до Рахункової палати», – сказав він.

Крім того, за словами А. Яценюка, «Батьківщина» погодиться проголосувати за закон про єдиний митний тариф (теж «євроінтеграційний». – Ред.) лише в тому разі, якщо цей тариф визначатиметься згідно з підписаною Україною угодою із СОТ. «Якщо хтось хоче пролобіювати у цьому законопроекті свої рішення – підвищити ввізне мито на цікаві йому товари, то цей законопроект не пройде», – додав лідер фракції «Батьківщина».

Коментуючи законопроект про виконання державою судових рішень, А. Яценюк зазначив, що опозиція вимагає від Кабміну вилучити норму, за якою держава може не виплачувати громадянам компенсацію в разі, якщо відповідні рішення судів не внесені в Єдиний державний реєстр. «Ці норми є незаконними і повинні бути вилучені. Якщо є рішення судів, за якими держава повинна виплатити чи то заробітну платню, чи то пенсію, то це рішення має виконуватися. На таких умовах ми завтра проголосуємо за цей закон у другому читанні», – заявив він.

Раніше у «Батьківщині» заявляли, що можуть підтримати зміни до Конституції, які нададуть Рахунковій палаті право контролювати доходи держбюджету, лише в пакеті з поправками до закону про Рахункову палату, згідно з якими опозиція отримає право контролювати діяльність цього органу

(Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2013. – 18.09).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович назначил министра иностранных дел Украины Л. Кожару главой делегации Украины для участия в работе 68-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН, которая состоится 24 сентября – 2 октября 2013 г. в г. Нью-Йорк (США). Текст соответствующего распоряжения Президента от 18 сентября 2013 г. № 305/2013-рп обнародован на сайте главы государства.

Заместителем главы делегации назначен постоянный представитель Украины при Организации Объединенных Наций Ю. Сергеев.

Всего в состав делегации входит 10 человек, среди которых и советник Президента Украины, руководитель Главного управления по вопросам международных отношений Администрации Президента Украины А. Гончарук *(РБК-Україна (http://www.rbc.ua). – 2013. – 18.09).*

Глава Адміністрації Президента України С. Львовчкін зустрівся з державним міністром у справах Європи МЗС Великої Британії Д. Лідінгтоном.

Під час заходу значну увагу було приділено взаємодії сторін у контексті підготовки до підписання Угоди про асоціацію України з ЄС під час саміту Східного партнерства у Вільнюсі в листопаді цього року.

Було обговорено шляхи активізації двостороннього політичного діалогу, зокрема на найвищому рівні, а також поглиблення торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (http://www.president.gov.ua/news/28760.html). – 2013. – 18.09).*

Безпека журналістів і можливість вільно й без перешкод займатися цією професією є гарантією демократичного розвитку країни та сталого розвитку громадянського суспільства, наголошує прес-секретар Президента України, керівник Міжвідомчої робочої групи з аналізу стану додержання законодавства про свободу слова та захист прав журналістів (МРГ) Д. Чепак.

Відкриваючи Міжнародний семінар-тренінг «Відкрита розмова: безпека журналіста» у Києві, Д. Чепак підкреслила важливу роль ЗМІ у розвитку громадянського суспільства. У цьому контексті вона нагадала, що Україна цього року головує в Організації з безпеки та співробітництва у Європі. «Для нашої країни це – почесне та відповідальне завдання», – підкреслила Д. Чепак.

«Влада розуміє та цінує роль журналіста в процесі розвитку

громадянського суспільства. Сьогодні Україна – це країна молодої демократії. А значить, молодої журналістики. Ми прагнемо вивчати досвід інших країн і сприяти впровадженню найвищих стандартів журналістської професії», – зазначила вона.

Д. Чепак висловила сподівання, що нинішній семінар за участі міжнародних експертів дасть змогу його учасникам передбачати ризики й запобігти інцидентам у роботі журналістів, операторів і фотографів під час масових акцій, а також інших екстремальних ситуацій. «Наша країна обрала курс на євроінтеграцію. Це означає впровадження європейських стандартів у всіх сферах нашого життя. У тому числі і в роботі журналістів», – підкреслила Д. Чепак. – Влада й надалі продовжуватиме вести постійний діалог зі ЗМІ та сприятиме виконанню професійних обов'язків журналістів».

Д. Чепак подякувала послу, координатору проектів ОБСЄ в Україні М. Джарбусиновій й усім партнерам проекту за підтримку та участь у семінарі.

У свою чергу М. Джарбусинова під час семінару зазначила, що створення умов, за яких журналісти зможуть виконувати свій обов'язок, не хвилюючись за своє життя і здоров'я, – це одне з головних зобов'язань, які взяли на себе всі 57 держав-членів ОБСЄ. «Питання безпеки журналістів – дуже важлива тема, яка потребує великої уваги як з боку держави, так і громадянського суспільства», – сказала вона.

Посол нагадала, що ОБСЄ розробила посібник з безпеки журналістів, і запевнила, що організація продовжить співпрацю з ЄС у цій сфері (**Офіційне інтернет-представництво Президента України** (<http://www.president.gov.ua/news/28760.html>). – 2013. – 18.09).

З підписанням Угоди про асоціацію уряд створює умови для послідовного руху до європейської якості життя. На цьому наголосив Прем'єр-міністр М. Азаров, відкриваючи засідання уряду 18 вересня 2013 р.

«На сьогодні не ставимо на порядок денний питання членства України в ЄС, але з підписанням Угоди про асоціацію ми створюємо умови для послідовного руху до європейської якості життя», – сказав глава уряду.

Водночас він підкреслив, що на сьогодні ринок ЄС є одним із найбільших у світі, який об'єднує 28 держав-членів із населенням близько 500 млн осіб. «Але Україна хоче приєднатися не просто до найбільшого торговельно-економічного об'єднання у світі, а й до спільноти із сучасними стандартами демократії та прав людини», – сказав М. Азаров, зауваживши, що наша держава зміниться докорінно.

При цьому він наголосив, що «завдання уряду полягає в тому, щоб ретельно, відповідально оцінити як плюси, так і ризики необхідних перетворень» (**Урядовий портал** (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.09).

Завдання з імплементації Угоди про асоціацію з ЄС вимагає

напруженої і скоординованої роботи уряду, парламенту та українського бізнесу. На цьому наголосив Прем'єр-міністр М. Азаров, відкриваючи засідання уряду 18 вересня 2013 р.

За його словами, «більшість положень Угоди, у першу чергу щодо функціонування зони вільної торгівлі, являє собою “домашнє завдання” для нашої держави та створення таких умов, у першу чергу правових, за яких зона вільної торгівлі буде взаємовигідною та підвищить конкурентоспроможність України».

М. Азаров також зауважив, що передбачена можливість періодичного перегляду Угоди про асоціацію. «Це рівноправний міжнародний договір. На найвищому рівні політичний діалог і діалог в інших сферах відбуватиметься на рівні саміту, на якому Україну представляє Президент, а ЄС – президент Європейської ради та Європейської комісії», – зауважив він.

Прем'єр-міністр також повідомив, що для контролю за виконанням Угоди та її перегляду буде створено Раду асоціації, а так звана платформа громадянського суспільства допоможе залучити до реалізації Угоди всіх громадян (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.09*).

У процесі підготовки проекту Угоди значною мірою вдалося захистити інтереси реального сектору вітчизняної економіки. Під час переговорів знайдені компромісні рішення, які прийнятні для обох сторін. На цьому наголосив Прем'єр-міністр України М. Азаров, розпочинаючи засідання уряду 18 вересня 2013 р.

Так, згідно з досягнутими домовленостями, лібералізація торгівлі охоплює понад 97 % тарифних ліній, або понад 95 % обсягу двосторонньої торгівлі між сторонами. До того ж скасування ввізних мит, які сьогодні діють в Європейському Союзі щодо українських товарів, відбудеться вже в перший рік дії Угоди. При цьому середня ставка мит в Україні знизиться для товарів з Євросоюзу вдвічі: з 4,95 до 2,42 %, водночас середня ставка мит Євросоюзу для українських товарів зменшиться в 15 разів – з 7,6 до 0,5 %. Це практично нульові мита.

За словами М. Азарова, основні зміни товарів для 99 % українських товарів, що постачаються до ЄС, відбудуться вже в перший рік дії Угоди ще до ратифікації Угоди державами-членами ЄС. Натомість, мито для товарів з ЄС в Україні буде знижуватися поступово, протягом чотирьох років.

«Таким чином, українські виробники отримають часову перевагу й шанс підвищити конкурентоспроможність своєї продукції не тільки на ринку Євросоюзу, а й на ринках “третіх країн”», – наголосив Прем'єр-міністр. При цьому додаткове зростання очікується в основному за рахунок таких видів економічної діяльності, як сільське господарство, харчова промисловість, текстильний і шкіряний сегменти легкої промисловості, металургія та оброблення металу, машинобудування, транспортні послуги, послуги юридичним особам тощо.

«Крім того, наявність міжнародного договору, що передбачає вільну

торгівлю з ЄС, має стати потужним аргументом на користь збільшення прямих іноземних інвестицій, особливо з “третіх країн”, у виробництво в Україні товарів або послуг, орієнтованих на експорт до країн-членів ЄС. Повторю, що і ресурсна база, і логістика для цього в Україні є», – сказав глава уряду. За його словами, посилення конкурентоспроможності українських виробників також справить позитивний вплив на розвиток внутрішнього ринку, дасть змогу заміщувати імпорт власними товарами. Ці зміни відчує не лише бізнес, а й кожний громадянин України (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.09*).

Глибока і всеосяжна зона вільної торгівлі створить унікальні можливості для прискорення модернізації української економіки. Цими можливостями потрібно грамотно скористатися, заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання уряду 18 вересня 2013 р.

«На це у нас є десять років перехідного періоду. А хто не перебудується за 10 років, той просто не витримає конкуренції», – зазначив Прем'єр-міністр.

Україна повинна виходити з того, наголосив він, що наші конкурентні переваги – не дешеві поки що ресурси, а великий потенціал енергетичної галузі, продуктивне сільське господарство, перспективні науково-технологічні розробки, зокрема сильні позиції в інформаційно-комунікаційних і біотехнологіях.

«Але головне – наш унікальний людський капітал. Саме він є критично важливим для здійснення всіх запланованих масштабних перетворень», – сказав глава уряду (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.09*).

18 вересня 2013 р. міністр екології та природних ресурсів України О. Проскураков у рамках робочої поїздки до м. Брюссель зустрівся з Послом Румунії при НАТО С. Дукару. Під час зустрічі сторони висловили впевненість у плідній співпраці між Україною та НАТО у сфері нових викликів безпеці, у тому числі й екологічній.

О. Проскураков також наголосив, що Імплементативна угода між урядом України та НАТО з питань підтримки у сфері безпечного перезахоронення радіоактивних джерел в Україні надасть нового імпульсу в роботі НАТО з партнерами у сфері нерозповсюдження і контролю над переміщенням небезпечних речовин. «Для нас надзвичайно важливим є ліквідувати загрозу розповсюдження цих радіоактивних відходів і зменшити державну небезпеку для навколишнього середовища та населення й запобігти попаданню радіоактивних джерел у незаконний обіг», – сказав О. Проскураков.

Міністр також висловив сподівання на ефективну роботу споріднених українських і румунських органів виконавчої влади у сфері охорони навколишнього середовища й реалізації ряду спільних заходів у транскордонному контексті.

Сторони підтвердили готовність до постійного діалогу за профільним напрямом, а також у рамках Програми НАТО «Наука заради миру і безпеки та обміну інформацією» у цій царині.

О. Проскуряков привітав посла С. Дукару з призначенням на посаду помічника Генерального секретаря НАТО з питань нових викликів безпеки (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 18.09).*

Після підписання Угоди про асоціацію України з ЄС вітчизняну аграрну продукцію зможуть купувати понад 500 млн найбільш платоспроможних споживачів у світі. Так, за сім місяців цього року експорт української сільгосппродукції до ЄС становив 2,6 млрд дол. і зріс порівняно з цим періодом минулого року на 16,3 %. Про це заявив міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк.

«За півроку до ЄС було поставлено сільгосппродукції на 2,6 млрд дол. Найбільше було експортовано зернових та олійних культур, олії. Проте за умови підписання Угоди про асоціацію з ЄС будуть значно розширені асортимент аграрної продукції та її обсяги. Адже покупцями української сільгосппродукції стануть близько 500 млн європейців», – зазначив міністр.

Так, за сім місяців цього року зовнішньоторговельний обіг між Україною та країнами ЄС збільшився на 11 % і становив 4,6 млрд дол. Частка ж ЄС у загальній структурі зовнішньоторговельного обігу сільгосппродукції з року в рік зростає і становить наразі майже 34 %, тоді як у 2010 р. вона становила 27 %.

За словами міністра, з укладенням Угоди про асоціацію ціни на продукти харчування не зростуть. Натомість українські підприємства отримають доступ до внутрішнього ринку ЄС. При цьому необхідною умовою для реалізації потенціалу агросектору при запровадженні зони вільної торгівлі між Україною та ЄС буде рівень відповідності української продукції міжнародним стандартам. Що в найближчій перспективі потребуватиме від українських підприємств збільшення витрат, проте надалі буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності та, як наслідок, збільшенню її експорту на світові ринки.

«Перед Україною відкриваються великі можливості для постачання продукції на європейський ринок. Згідно з прогнозами аналітиків, якщо Угода про зону вільної торгівлі з ЄС буде підписана, переробна харчова промисловість України стане більш привабливою інвестиційно», – додав міністр (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 18.09).*

Угода про асоціацію з Європейським Союзом створить принципово нові умови для розвитку України – як з точки зору зовнішньополітичного, так і внутрішньополітичного розвитку. Про це під час брифінгу в Будинку уряду заявив міністр закордонних справ України Л. Кожара.

«Сьогодні відбулося надзвичайно важливе засідання уряду та вже

прийняті важливі рішення. Зокрема, сьогодні вранці схвалено проект Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, і, фактично, можна констатувати, що на рівні уряду робота над Угодою завершена. Вона стосуватиметься сфери реформування державних органів, керування країною, так і позитивним чином вплине на соціальну сферу, приватний бізнес і торкнеться всіх сторін життя нашої держави й нашого суспільства», – зазначив міністр закордонних справ.

Л. Кожара додав, що на сьогодні європейська інтеграція України не є питанням лише зовнішньої політики. «Зараз це вже більше стає питанням внутрішньої політики України. Якщо подивитися як ідуть переговори з Європейським Союзом, то більша частина роботи була зроблена навіть не Міністерством закордонних справ, а Міністерством економіки, яке відповідало за підготовку Угоди про зону вільної торгівлі, Міністерством юстиції та фактично всіма державними органами. Тобто цілком очевидно, що дійсно сьогодні європейська інтеграція – це питання внутрішньополітичного життя України», – зазначив він.

Міністр закордонних справ підкреслив, що Угода про асоціацію є важливим здобутком нинішнього керівництва України та вагомим зовнішньополітичним здобутком. «Фактично Україна вела переговори не з одним органом Європейського Союзу. Переговори йшли і з усіма органами Європейського Союзу – Єврокомісією, Європейським парламентом і всіма членами Євросоюзу», – повідомив міністр.

Л. Кожара зазначив, що Угода про зону вільної торгівлі з Європейським Союзом враховує інтереси всіх наших виробників. «Там, де інтереси порушувались, Україна вела додаткові переговори, наполягала. Наприклад, відносно галузі автомобілебудування ми досягли максимально сприятливих умов. Процес імплементації угоди розтягується аж на 15 років», – підкреслив Л. Кожара. Він також додав, що сьогодні на засіданні уряду виступали представники роботодавців і серед них також існує бажання щодо підписання документа.

«Угода про асоціацію України з Європейським Союзом жодним чином не спрямована проти розвитку співробітництва нашої держави з Митним союзом і Російською Федерацією», – наголосив міністр. Він повідомив, що Україна нині веде переговори з Митним союзом, як єдиною економічною організацією, так і з його членами. Уряд України вивчає ті фундаментальні статутні угоди, до яких ми можемо на сьогодні приєднатися.

Л. Кожара також додав, що Україна веде переговори про створення зон вільної торгівлі та з іншими державами – це Ізраїль, Туреччина та інші країни (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.09.*)

ПОЛІТИКА

18 вересня на засіданні Політради Партії регіонів було проведено ряд значних кадрових рішень. Про це повідомляє прес-служба партії.

Зокрема, Політрада виключила зі свого складу О. Боярчука, П. Мельника, О. Муца, О. Черноморова. До того ж було обрано дев'ять нових членів Політради – С. Арбузов, А. Голубченко, О. Клименко, Ю. Колобов, М. Короленко, О. Пономарьов, О. Проскуряков, Е. Ставицький і Г. Темник (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 18.09).

Комментируя заявление экс-премьера Ю. Тимошенко о том, что она против выдвижения единого кандидата от оппозиции, народный депутат Украины (фракция Партии регионов) М. Чечетов отметил, что такой кандидат невыгоден, прежде всего, экс-премьеру.

Как сообщает пресс-служба Партии регионов, народный депутат высказал такое мнение, поскольку считает, что «в случае его выдвижения о самой экс-премьере все очень быстро забудут».

«Сегодня Ю. Тимошенко понимает, что ни у “Батьківщини”, ни у ВО “Свобода” нет достойной кандидатуры, которую поддержали бы все оппозиционные силы», – сказал М. Чечетов. При этом он отметил, что сейчас вырисовывается кандидатура лидера парламентской фракции УДАР В. Кличко, которая лично Ю. Тимошенко не устраивает.

«Кличко заявил, что нужен единый кандидат, понимая, что он сам может им стать. Но Тимошенко против, потому что если таким кандидатом станет Кличко, она будет никому не нужна, ее быстро забудут. Это – страх практически уйти в небытие, если появится новый оппозиционный лидер», – подчеркнул М. Чечетов. Он также отметил, что Ю. Тимошенко сейчас будет способствовать не столько победе оппозиции, сколько сохранению своего статуса на политической арене. «Юлия Владимировна заинтересована в том, чтобы не выбрали единого кандидата. Потому что она, как актриса на сцене, хочет еще побыть на политической арене, но своими действиями практически хоронит политическую перспективу оппозиции на выборах в 2015 г.», – уверен парламентарий.

«В оппозиции неглупые люди, они понимают, что победить В. Януковича в 2015 г. будет невозможно. И поэтому они играют на перспективу. Ведь кандидат, который выйдет во второй тур президентских выборов и проиграет В. Януковичу, тем самым громко заявит о себе. Он будет иметь козырную карту уже на 2020 г. И, выступая против утверждения такой кандидатуры, Ю. Тимошенко тем самым ставит под сомнение политическое будущее оппозиции», – сказал он (*Четверта влада (http://4vlada.net)*. – 2013. – 18.09).

Второй Президент Украины (1994–2005.) Л. Кучма считает верным свой указ о создании Совета представителей крымскотатарского народа при Президенте, в который тогда вошли все члены меджлиса крымскотатарского народа. «То решение, которое было принято на то время, было абсолютно верным. Если бы оно (такое решение. – Ред.)

существовало и на сегодняшний день – это было бы только в позитивном плане сотрудничества между властью и крымскими татарами», – заявил он журналистам после посещения Крымского индустриально-педагогического университета во вторник в Симферополе.

В связи с этим он отметил, что не знает, на чем основывался при принятии своего решения нынешний Президент страны В. Янукович, когда переформатировал нынешний Совет представителей крымскотатарского народа, в который, как известно, включено лишь несколько членов меджлиса. «Я не знаю, с какой точки зрения было принято данное решение, но я считаю, что тогда принял правильное решение. Власть должна продолжать диалог с меджлисом, и это должно проходить на постоянной основе, потому что без диалога нет нормальной жизни, поскольку вопросов, которые требуют решения на наивысшем уровне, более чем достаточно. А когда есть сотрудничество, то обязательно и отношение совсем на другом уровне», – сказал Л. Кучма.

Как известно, меджлис не согласен с таким принципом формирования Совета представителей крымскотатарского народа при главе государства, поскольку считает, что он должен работать в прежнем формате и в него должны входить все члены меджлиса.

В меджлисе отмечают, что, принимая свой первый указ, Л. Кучма смог легализовать меджлис и наладить конструктивный диалог между крымскими татарами и властью и таким образом снизить напряженность. А в нынешнем составе совета состоят политики, которые находятся в оппозиции к меджлису (*Четверта влада (<http://4vlada.net>). – 2013. – 18.09*).

У питанні висунення єдиного кандидата на пост Президента у 2015 р. опозиція має опиратися на політичний досвід. Про це заявив лідер ініціативи «Третя українська республіка» Ю. Луценко, якого цитує його прес-служба.

«Уже тривалий час ми спостерігаємо незмінну соціологію, що показує: у В. Януковича є майже 20 % підтримки і по 15–17 % (плюс-мінус) мають Яценюк і Кличко», – зазначає він.

«Як колишній міністр внутрішніх справ можу стверджувати, що діючий Президент уже в першому турі – навіть за умови підписання Угоди про асоціацію з ЄС – зможе адміністративним тиском додати собі ще 10 % (чого я не дав йому зробити в 2010)», – уточнює політик.

«Сумарно, сукупний результат усіх опозиційних кандидатів очевидно буде більшим, але насправді результат кожного окремого кандидата відставатиме від результату В. Януковича на 10–15 %», – зазначає Ю. Луценко. «Згадаймо історію: у 2004 р. нам усе вдалося, бо Ющенко йшов із Януковичем з однаковим результатом. Навіть випередив його в першому турі на піввідсотка. Саме в той момент люди відчули досяжність перемоги», – нагадує він.

«Нині та ж сама історія: є кілька окремих достойних кандидатів, які в

наших реаліях у першому турі суттєво відстануть від Януковича. Хіба це мобілізує людей? Єдиний кандидат, який має у першому турі стартові 30 % і в день виборів здобуде 40 % або й виграє вибори в першому турі, позбавить банду можливості масово фальсифікувати результат», – вважає Ю. Луценко.

«Я можу помилятися, але єдиний кандидат – це гарантія, а не шанс. Рішенням Печерського суду мене позбавлено можливості брати участь у будь-яких виборах, і й бажання такого нині не маю», – нагадав він (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 18.09).

Подписание Соглашения об ассоциации на саммите в Вильнюсе будет означать волю украинцев относительно выхода из сферы влияния Кремля и разрыв с тоталитарной традицией СССР. Об этом заявил координатор рабочей группы Национального круглого стола С. Бондарчук в статье «Перетягивание каната между Востоком и Западом», опубликованной в газете The Washington Times 13 сентября 2013 г. По его мнению, украинская евроинтеграция является прямой угрозой для планов Кремля.

«Россия продолжает действовать агрессивно. Российская оппозиция преследуется, территории Южной Осетии и Абхазии находятся под оккупацией российских войск; Россия продолжает действовать как глобальный провокатор, поставляя сложные системы оружия в Сирию и Иран; Путин продолжает утверждаться в регионе, пытаясь восстановить контроль над территорией бывшего СССР», – утверждает С. Бондарчук в статье. Поэтому, считает он, Запад нуждается в сильной, демократической, европейской Украине. Однако западные политики не всегда понимают важность Украины.

«Геополитическая реальность такова: лидерами на постсоветском пространстве могут быть только две страны – Украина и Россия. Экономические, информационные и семейные контакты между Россией и Украиной могут стать главными каналами демократизации России. Успешная Украина станет магнитом для всех постсоветских стран, которые хотят перемен», – заявил С. Бондарчук.

Он также выразил уверенность, что команда сфокусированных прагматичных европейских политиков придет к власти в Киеве. «Тогда Запад поймет, что действительно свободная и независимая Украина станет основой стабильности на постсоветском пространстве», – считает политик.

С. Бондарчук призвал США к подписанию с Украиной нового стратегического акта о партнерстве в области обороны и безопасности, экономики и энергетики. В противовес европейским элитам, считает политик, американские элиты являются независимыми от российского влияния, и поэтому гораздо более способны к независимому взгляду на отношения Украины и России (*РБК-Україна (http://www.rbc.ua)*. – 2013. – 18.09).

ЕКОНОМІКА

Валовой внешний долг Украины на конец II квартала 2013 г. составил 134,368 млрд дол. Об этом говорится в отчете Национального банка Украины. Таким образом, внешний долг уменьшился на 1,4 %, по сравнению с 136,276 млрд дол. на конец I квартала 2013 г.

Долг сектора госуправления снизился на 1,5 % – до 27,09 млрд дол., банков – на 2,8 %, до 21,261 млрд дол., других секторов – на 1 %, до 73,82 млрд дол. Прямые инвестиции (межфирменный долг) составили 8,9 %, что на 0,4 % больше, чем в предыдущем квартале (*РБК-Україна* (<http://www.rbc.ua>). – 2013. – 18.09).

Україна залучила синдикований кредит іноземних банків на 750 млн дол. Про це йдеться в повідомленні російського Sberbank CIB, що виступив одним із організаторів угоди, передають «Українські новини».

«Sberbank CIB узяв участь в організації кредиту для України в розмірі 750 млн дол. Це перший для Sberbank досвід з надання синдикованого кредиту державі Україна, який є важливим кроком на шляху подальшого співробітництва», – наголошується в повідомленні.

Sberbank CIB не приводить інформації про те, які ще банки взяли участь у наданні Україні цього синдикованого кредиту (*Економічна правда* (<http://www.epravda.com.ua>). – 2013. – 18.09).

Україна в 2013–2014 маркетинговому році може поставити на зовнішні ринки 10 тис. т цукру, що в 13,4 рази менше, ніж у попередньому маркетинговому сезоні. Відповідні дані містяться в балансі Мінекономрозвитку.

Виробництво цукру в країні в поточному МР оцінюється в 1,35 млн т. При цьому міністерство очікує, що імпорт цього товару в країну в нинішньому сезоні становитиме 5 тис. т проти 2 тис. т в МР 2012–2013.

Перехідні запаси за підсумками МР 2013–2014 очікуються на рівні 408 тис. т, тоді як за підсумком минулого сезону вони становили 889 тис. т.

Раніше повідомлялося, що українські цукровиробники завершили сезон 2012–2013 маркетингового року, переробивши 17 млн т цукрових буряків. Обсяг виробництва цукру з 63 цукрових заводів становив 2,2 млн т.

За прогнозами Мінагропроду, виробництво цукру в маркетинговому році 2013–2014 становитиме 1,3–1,5 млн т, що повністю покриє внутрішню потребу, завдяки рекордним для країни перехідним запасам.

Профільна асоціація «Укрцукор» прогнозує, що виробництво цукру в поточному МР становитиме 1,2–1,4 млн т, однак до переробки цукрових буряків приступить 41 завод проти 63, які працювали в минулому МР (*Економічна правда* (<http://www.epravda.com.ua>). – 2013. – 18.09).

Антимонопольний комітет дав компанії *SCM Financial Overseas Limited* дозвіл на купівлю пакету акцій компанії *Ua Telecominvest Limited*, що дозволяє отримати опосередкований контроль над «Укртелекомом». Про це йдеться в повідомленні на сайті АМКУ.

Компанія *SCM Financial Overseas Limited* – холдингова компанія, яка разом з іншими суб'єктами господарювання, пов'язаними з нею, входить до складу групи компаній СКМ.

До складу групи СКМ також входить група компаній *VEGA*, яка представлена на ринку фіксованого зв'язку, зокрема, у сегменті надання послуг фіксованого телефонного зв'язку, широкопasmового доступу в Інтернет і передачі даних.

До складу групи *VEGA* входять: ПрАТ «Фарлеп-Інвест», ЗАТ «АО-Связь», ЗАТ «Мир», ТОВ «ЦСС», які, зокрема, надають послуги місцевого телефонного зв'язку (*Економічна правда (http://www.epravda.com.ua)*). – 2013. – 18.09).

Россільгоспнагляд ввів посилений контроль щодо імпортованого на територію РФ м'яса птиці ТОВ «Тавр-Плюс» з Донецької області. Про це повідомляє «Інтерфакс-Україна» з посиланням на російське відомство.

Як зазначається, у продукції підприємства виявлено перевищення КМАФАНМ (кількість мезофільних аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів). При перевищенні цього показника продукція не рекомендується до вживання.

Раніше Россільгоспнагляд і Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України вже обмежувала постачання продукції «Тавр-Плюс» до країн Митного союзу (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2013. – 18.09).

18 вересня голова Чернігівської облдержадміністрації В. Хоменко зустрівся з делегацією провінції Ка Мау Соціалістичної Республіки В'єтнам.

У режимі конструктивного діалогу сторони обговорили актуальні напрями співробітництва та перспективи взаємовигідних відносин між Чернігівською областю та провінцією Ка Мау.

Під час зустрічі керівник області зазначив, що за підсумками 2012 р. зовнішній товарообіг області з В'єтнамом зріс на 22,1 % порівняно з 2011 р. і становив майже 1 млн дол. США.

З Чернігівщини до В'єтнаму експортувалися текстильний одяг, продукція борошномельно-круп'яної промисловості, шерсть.

У свою чергу, для підприємців області був цікавим імпорт продукції хімічної промисловості, різноманітних готових виробів, електричних машин та обладнання, взуття, бавовняних тканин, полімерних матеріалів (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*). – 2013. – 18.09).

ЄБРР має намір виділити кредит у розмірі 20 млн євро Дніпропетровській муніципальній енергосервісній компанії для реалізації проектів енергоефективності.

Як повідомив старший радник із зовнішніх зв'язків ЄБРР А. Усов, виділення кредиту схвалено радою директорів банку, передає УНІАН.

Кошти виділені під гарантії міста для підвищення енергоефективності громадських будівель і вуличного освітлення. Виконавцями запланованих до реалізації робіт стануть приватні компанії – підрядники, переможці попередньо організованого тендеру.

Раніше повідомлялося, що загальна вартість проекту з підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури Дніпропетровська становить 22,5 млн євро, з яких 2,5 млн євро як грант будуть виділені по лінії «Східноєвропейського партнерства за енергоефективність та захист навколишнього середовища» (Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership, E5P). Відповідне рішення було схвалено організацією в грудні 2012 р.

Як повідомлялося, заявка на виділення коштів Дніпропетровську була оприлюднена в липні поточного року. Проект з енергоефективності Дніпропетровська розглядався в пакеті з можливим виділенням коштів на інфраструктурні проекти в Донецьку в обсязі 15 млн євро (***Економічна правда*** (<http://www.epravda.com.ua>). – 2013. – 18.09).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ

СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Украина может ввести аналогичные российским таможенные ставки на поставки товаров из Российской Федерации. Об этом сообщил глава Бюджетного комитета Е. Геллер.

Члены Бюджетного комитета проголосовали за направление Кабинету Министров Украины «поручения Министерству экономики и развития о направлении в штаб-квартиру ВТО своих представителей» относительно запрета украинских товаров с российской стороны. А также в месячный срок «внести предложения в парламент в части введения аналогичных таможенных ставок в отношении российских товаров. В-третьих, обеспечить подготовку программы по поддержке национального производителя». Не голосовали «за» только коммунисты.

Такую ініціативу ініціював депутат Партии регионов В. Ландик. По его словам, украинские производители и он в частности, уже несут убытки из-за запрета с российской стороны: «Чтобы нам предоставили информацию, чтобы мы заслушали информацию в Верховной Раде, ведь у нас осталось мало времени» (***Минфин.com.ua*** (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 18.09).

На Московській біржі состоялись перші торги гривної. Їх об'єм був невеликим –132 тис. дол., в той час як на українському ринку долар щодня продають на 1–1,2 млрд.

Однак казначей одного з великих київських банків заявив, що тепер Російська Федерація отримала потужний інструмент тиску на українську національну валюту, пишуть «Вести».

«Гривней почали торгувати в країні, де ніхто не буде тримати її курс, як наш Нацбанк. Але Москва отримала потужний важіль тиску на нашу валюту: в будь-який момент їй можуть дати упасти, і тоді проблеми виникнуть з курсом і в Україні – наші банки стануть потужно спекулювати, використовуючи різницю між московським і київським курсом. Як цього не допустити – незрозуміло», – сказав співрозмовник видання.

На перших російських торгах котирування грн/дол. приблизно збіглися з показниками нашого валютного ринку – 8,1755 грн/дол. В Києві безплатну американську валюту в цей день продавали по 8,1775 грн/дол.

Нагадаємо, угоду про продаж української валюти в РФ підписали цим літом.

Згадаємо, раніше Сбербанк Росії спрогнозував, що валютний криза в Україні в період з липня 2013 по липень 2014 р. може статися з ймовірністю 82 % (*Четверта влада (<http://4vlada.net>). – 2013. – 18.09*).

Ситуація в російській економіці на сьогодні найгірша з часу світової кризи 2008 р. Про це заявив голова російського Мінекономрозвитку О. Улюкаєв, повідомляє видання «Вести економіка».

«Мені здається, що такої несприятливої ситуації не було у нас останні п'ять років з моменту кризи», – зазначив міністр.

За словами О. Улюкаєва, уповільнення темпів зростання ВВП почалося в кінці 2012 р. У першому півріччі 2013 р. ВВП країни збільшився всього на 1,4 %, а промисловість показала нульову динаміку зростання, «інвестиції поки також знаходяться у негативній зоні».

«І нуль-то був забезпечений зусиллями видобувного комплексу, який показав позитивну динаміку, а обробна промисловість – у мінусі, – зауважив міністр. – Ми вважаємо, проте, що ситуація в III–IV кварталах дещо покращиться, і результати будуть кращими, ніж в I і II кварталах. І ми вийдемо за підсумками року на рівень 1,8 % зростання ВВП. Це, звичайно, теж незадовільно».

«Є серйозні глобальні причини: низька кон'юнктура світових ринків, європейська рецесія, спад фізичних обсягів нашого експорту, на який накладається негативна цінова динаміка. Загалом, це означає “мінусові” значення за зовнішнім попитом, на які накладаються дуже негативні фінансові результати діяльності підприємств», – пояснив О. Улюкаєв. За його словами, «кілька років зростання витрат, у тому числі витрат на тарифи природних

монополій, витрат, пов'язаних із зарплатою, із зростанням реального ефективного курсу рубля, призвели до того, що прибуток підприємств, фінансовий результат їх діяльності різко знизилися в першому півріччі поточного року».

Однак в останні місяці відзначається слабке відновлення, перш за все в галузі інвестицій. «У нас інвестиції та капітальне будівництво в липні – серпні приросли. Але поки що це перші, боязкі тенденції», – вважає міністр *(РБК-Україна (<http://www.rbc.ua>). – 2013. – 18.09).*

Російський «Газпром» повернув німецькій енергокомпанії RWE 1,5 млрд дол. авансових платежів за період з травня 2010 р. по травень 2013 р.

У меморандумі до випуску євроблігацій «Газпрому» говориться, що Міжнародний арбітражний суд у Парижі влітку 2013 р. зобов'язав «Газпром» виплатити 1,5 млрд дол.

Голова «Газпромекспорту» О. Медведєв у червні говорив, що «Газпром» скоригує ціни для німецької RWE з травня 2010 р. по травень 2013 р. RWE вимагала скасувати право «Газпрому» штрафувати її за умовами «бери або плати» і оскаржувала рівень ціни на газ, передає Reuters.

Суд прийняв рішення про відшкодування платежів для RWE з травня 2010 р. по травень 2013 р. і зміну формули ціни шляхом включення до неї ринкової індексації, яка, відповідно до рішення суду, повинна відображати релевантні умови газового ринку з моменту перегляду ціни у травні 2010 р., повідомила після арбітражу німецька компанія.

Економічні проблеми Єврозони, перехід на більш дешеві джерела енергії, включаючи поновлювані, змусили «Газпром» піти на поступки європейським клієнтам і знизити ціни в 2012 р. Для цього монополісту знадобилося повертати аванси споживачам в ЄС, що стало однією з причин для зниження чистого прибутку концерну за міжнародними стандартами на 9,2 % за 2012 р.

«Газпром» минулого року вже повернув +102,7 млрд р. клієнтам, які продовжують наполягати на зниженні вартості газу з РФ *(Реальна економіка (<http://real-economy.com.ua/news/42710.html>). – 2013. – 18.09).*

Зростання ВВП Німеччини у 2013 р. може становити 0,5 %. Про це повідомляє УНН.

«Останнім часом ми бачимо, що посилився вплив внутрішнього попиту. Прогнози щодо зростання економіки в поточному році досить помірні. Ми очікуємо зростання ВВП у поточному році на 0,5 %, і це пов'язано з млявою активністю у світовій економіці в цілому», – заявив головний економіст Deutsche Bank Ш. Снайдер. Він також зазначив, що найбільш важливим двигуном німецької економіки залишається експорт.

І хоча Німеччина нині уже не є світовим чемпіоном по експорту, все

одно країна дуже успішна в цьому напрямі – як в Азії, так і в Східній Європі
(Реальна економіка (<http://real-economy.com.ua/news/42710.html>)). – 2013. – 18.09).